

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.2.12](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.12)

УДК 331.52:331.5.024.5:330.59

*О. А. Дороніна,
д. е. н., професор,
завідувач кафедри менеджменту та поведінкової економіки,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця
ORCID ID: 0000-0001-7430-4881*

*М. А. Наумова,
к. ф.-м. н., доцент кафедри математики та математичних методів в економіці,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця
ORCID ID 0000-0002-1333-8022*

*М. М. Кузьменко,
здобувач ступеня вищої освіти "магістр",
Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця
ORCID ID 0000-0001-9204-979X*

ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ ТА РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ ІНДИКАТОРІВ СТАНУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

*O. Doronina
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia
M. Naumova
PhD in Physico-Mathematical Sciences, Associate Professor,
Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia
M. Kuzmenko
Student,
Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia*

ECONOMIC ACTIVITY AND LIVING STANDARD OF THE POPULATION IN THE SYSTEM OF INDICATORS OF THE SITUATION OF SOCIAL AND LABOR RELATIONS

Статтю присвячено оцінці рівня життя та економічної активності населення України в системі індикаторів стану соціально-трудових відносин, що характеризують їх стан та можуть розглядатися як потенційні "точки зростання" щодо його покращання. Проаналізовано динаміку рівня економічної активності населення України та її характеристики, а також показники, що характеризують рівень життя. Вивчено вікову структуру частини населення, яка не входить до складу робочої сили (неактивне населення) України з метою виявлення тієї частини, що потенційно може перетворитися на робочу силу. З використанням кореляційно-регресійного методу проведено оцінку факторів, що впливають на чисельність робочої сили (чисельність випускників ЗВО, чисельність

постійного населення, середня очікувана тривалість життя при народженні, міграційний приріст) та визначено її прогнозне значення на 2020-2021 рр.

The article is devoted to assessing the standard of living and economic activity of the population of Ukraine in the system of indicators of social and labor relations. These indicators are characterizing state of social and labor relations and can be considered as potential “growth points” for its improvement. The dynamics of the level of economic activity of the population of Ukraine and its characteristics, as well as indicators characterizing the standard of living, are analyzed. The structure of the age of the population that is not part of the workforce with the aim of identifying the part that could potentially turn into labor is studied. Using the correlation-regression method, the factors affecting the number of labor force (the number of graduates of mortgages, the number of resident populations, average life expectancy at birth, migration growth) were estimated and its predicted value for 2020-2021 was determined. The purpose of the article is to assess the standard of living and economic activity of the population of Ukraine in the system of indicators of social and labor relations at the national level, as well as forecasting the number of labor force in the short term.

It is established that despite the positive impact of demographic and educational factors on the size of the labor force in Ukraine, its dynamics continues its downward trend, which is confirmed by the above forecasts. It is proved that in order to increase the level of participation of the population of Ukraine in the labor force, it is important at the national level to manage such components of state personnel policy as demographic and migration policy, as well as policy in the field of vocational education. At the same time, the active position of all subjects of social and labor relations at each level of their formation is important. Particular attention of the parties to social and labor relations should be paid to the development of modern and effective employment policy and prevention / overcoming unemployment. It is substantiated that economic activity and living standards should be in modern conditions the priority objects of socio-economic management, to which in compliance with the principle of solidarity.

Ключові слова: *рівень життя; економічна активність населення; соціально-трудові відносини; робоча сила; зайнятість; безробіття.*

Key words: *standard of living; economic activity of the population; social and labor relations; labor force; employment; unemployment.*

Постановка проблеми. Останніми роками в Україні та світі відбуваються стрімкі зміни в суспільстві, економіці та соціально-трудовій сфері, що пов'язані з розвитком нової економіки. На думку професора А. Колота наразі в координатах нової глобалізації, в умовах впровадження технологій “Індустрії 4,0” та інституціональних змін, притаманних новій економіці формується нова платформа соціально-трудового розвитку [4, с. 99]. Невід’ємною складовою цієї платформи є соціально-трудові відносини, які наразі трансформуються, набувають нових форм та ознак, однак, їх роль у розвитку суспільних відносин та економіки залишається незмінно важливою. Багаторівневість та мультипредметність соціально-трудових відносин потребують виважених підходів до оцінки їх стану та визначення відповідних індикаторів з метою обґрунтування коригуючих заходів з удосконалення соціально-трудових відносин та покращання соціально-економічних показників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та розвитку соціально-трудових відносин, а також дослідження їх окремих складових (відносин зайнятості, оплати праці, регулювання економічної активності населення, підвищення рівня життя тощо) широко висвітлені у роботах О. Грішньої, А. Колота, Ю. Кулікова, Л. Лісогор, О. Новікової, М. Семикіної, Л. Шаульської та інших науковців. Однак, у сучасних умовах потребують подальшого вивчення питання впливу нових суспільно-економічних реалій на сферу соціально-трудових відносин та опрацювання індикаторів, що характеризують стан цих відносин та можуть розглядатися як потенційні “точки зростання” щодо його покращання.

Метою статті є оцінка рівня життя та економічної активності населення України в системі індикаторів стану соціально-трудових відносин на національному рівні, а також прогнозування чисельності робочої сили на короткострокову перспективу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних цілей соціально-трудових відносин, що виникають між працівниками та роботодавцями за участі держави, є зростання рівня та якості життя. Рівень життя є складною та системною соціально-економічною категорією, яка відображає сукупність відносин та умов, що визначають життєдіяльність та розвиток людей [6, с. 2]. Рівень життя населення визнається впливом низки чинників, серед яких визначальним, на думку науковців, є економічна ситуація, яка склалася в країні [6]. При цьому, рівень життя має певною мірою суб'єктивний вимір, оскільки залежить також від способу життя людини, її потреб та рівня їх задоволення. У той же час, вважаємо, що одним з вагомих факторів впливу на рівень життя є економічна активність, оскільки належність працездатного населення до складу робочої сили та його активність на ринку праці безпосередньо впливають на рівень доходів населення, а отже й визначають рівень життя. Оскільки сфера зайнятості є одним з основних предметів соціально-трудових відносин на кожному з рівнів їх регулювання, пропонуємо економічну активність та рівень життя населення розглядати як взаємопов'язані між собою індикатори стану соціально-трудових відносин.

В даному дослідженні зосередимо увагу на національному рівні, приймаючи до уваги, що рівень життя населення – це показник ефективності державної політики у соціально-економічній сфері, а підвищення рівня економічної активності населення є одним з важливих завдань соціально-орієнтованої держави. Проаналізуємо динаміку рівня економічної активності населення України та окремих показників, що характеризують рівень життя (табл. 1).

Таблиця 1.
Динаміка показників економічної активності та рівня населення України¹

Показник	Од. виміру	Роки			Відхилення, %/ в.п. для відносних показників	
		2017	2018	I півріччя 2019 ²	2019/ 2018	2019/ 2017
Робоча сила (економічно активне населення у віці 15-70 років) ³	тис.	17854,4	17939,5	18014,0	-0,18	0,9
	%	62,0	62,6	63,2	0,6	1,2
Зайняте населення	тис.	16156,4	16360,9	16485,6	-0,61	2,03
	%	56,1	57,1	57,9	0,8	1,8
Безробітне населення (за методологією МОП)	тис.	1698,0	1578,6	1528,4	4,26	-9,98
	%	9,5	8,8	8,5	-0,3	-1
Наявний дохід у розрахунку на 1 особу	грн.	47269,7	57908,6	30943	-	-
Зміна реального наявного доходу (до попереднього періоду)	%	10,9	10,9	7,3	-3,2	-3,2
Середня заробітна плата	грн.	7104	8865	10027	13,1	41,1
Мінімальний розмір допомоги по безробіттю, грн.: - застрахованим особам, у яких розмір виплат залежить від страхового стажу - особам, виплати яким призначаються без урахування страхового стажу	грн.	1160	1280	1630	27,3	40,5
		544	544	610	12,1	12,1
Прожитковий мінімум (на початок періоду): - в середньому на одну особу в місяць - для працездатних осіб	грн.	1544	1700	1853	9,02	20,01
		1600	1762	1921	9,02	20,01
Відносний критерій бідності серед працюючих (75% медіанних сукупних витрат)	%	19,1	18,8	18,8	0	-0,3

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

² На момент проведення дослідження річні дані були відсутні

³ До 2019 р. у державній статистиці України використовувався показник «економічно активне населення»

Джерело: розроблено за даними [2,3]

Отже, прослідковується позитивна динаміка рівня економічної активності населення України, який

збільшився з 62% у 2017 р. до 63,26% у I півріччі 2019р. Чисельність економічно активного населення за цей період зросла на 0,9%. Рівень зайнятості населення України у віці 15-70 років зріс майже на 2 в.п., рівень безробіття, визначений за методологією МОП також характеризувався позитивною динамікою та знизився на 1 в.п. за аналізований період.

У той же час, 1528,4 тис. осіб або 8,5 % економічно активного населення України у I півріччі 2019 р. були безробітними (при цьому, з них офіційно мали статус безробітного 287,086 тис. осіб), що негативно впливає як на сферу соціально-трудових відносин, так і на макроекономічну ситуацію в цілому. Слід зауважити, що серед цієї групи населення є й ті, хто свідомо обирає такий статус або, навіть за умови офіційної реєстрації у якості безробітної особи, поєднує його з так званою тіньовою зайнятістю, щоб мати право на різного роду соціальні виплати (допомогу з безробіття, субсидії та ін.) та претендувати на інші види соціального захисту. При цьому, очевидно, що соціальні виплати такий категорії громадян можна ідентифікувати як певною мірою «непродуктивні» витрати, адже ці кошти, фактично не відтворюються, а їх отримувачі за наявності працездатності не приймають участі у наповненні бюджету, оскільки не сплачують податок з доходу фізичних осіб (або єдиний податок) та єдиний соціальний внесок. Зазначена ситуація в цілому негативно впливає на систему перерозподілу доходів в країні, показники рівня життя населення та потребує виваженого регулювання економічної активності населення.

Щодо показників рівня життя, то наведена у табл. 1 їх динаміка за номінальними показниками є в цілому позитивною та відповідає динаміці рівня участі населення у робочій силі. У той же час, спостерігається зниження реального наявного доходу у I півріччі 2019 р. порівняно з 2018 р. та майже п'яту частину працюючих за показником відносного критерію відносять до бідних. Науковці Ю. Куліков та О. Йолкіна зазначають, що парадокс бідності працюючої людини, до речі відомий у всьому світі, у вітчизняній практиці обумовлений низькою ціною робочої сили через неефективне використання людського капіталу, в основі якого знаходиться дискримінація в сфері соціально-трудових відносин [5, с. 249].

Оскільки джерелом формування економічно активного населення є вся сукупність людей, що проживають на території певної країни, доцільним є визначення основних показників руху населення України, що безпосередньо впливають на чисельність працездатного населення та його економічно активної частини. Аналіз даних Державної служби статистики [2] підтверджує, що в Україні останні роки спостерігається від'ємний показник приросту населення, що призводить до скорочення чисельності населення України загалом (так, у 2018 р. природне скорочення населення України становило 6,1 осіб на 1000 наявного населення, що є найгіршим показником з 2008 р.). Частка громадян старшого віку перевищує частку молоді, що наглядно показує негативні тенденції відтворення населення – станом на 01.01.2019 р. в Україні на 1000 осіб населення у віці 16-59 років припадало всього 271 осіб у віці 0-15 років та аж 389 осіб у віці більше 60 років). Отже, можна припустити, що чисельність працездатного населення та робочої сили буде дедалі знижуватись, що вкрай негативно може вплинути на пропозицію праці, її сферу використання та економіку в цілому.

Рівень економічної активності населення є різним для представників різних вікових груп. Так, економічна активність населення у віці 15-24 років становила у I півріччі 2019 р. близько 36%, що значно нижче, ніж в цілому населення. Це пояснюється тим, що переважна більшість молоді в такому віці навчається в різних закладах та є економічно неактивною. Проте, після завершення навчання багато молодих людей мігрують закордон в пошуках гідної оплати праці чи кращого життя в цілому, прагнучі забезпечити собі та членам своєї родини високий рівень життя, що не завжди можливо пропонуючи робочу силу на ринку праці України.

В Україні зовнішня трудова міграція формувалася в умовах високого рівня безробіття, обмеженої можливості офіційного працевлаштування, вимушеної неповної зайнятості, а також низького рівня оплати праці та, як наслідок, бідності працюючого за наймом населення. Тому в країні останніми роками спостерігається тенденція щодо розширення міграції задля задоволення потреб у працевлаштуванні та покращення власного добробуту [1, с. 26]. Отже, фактор міграційного руху можна розглядати як один із актуальних щодо зниження чисельності економічно активного населення в Україні. Щодо впливу міграційного фактору на рівень життя, то тут вплив може бути біполярним та визначатися умовами зайнятості та проживання, які отримує мігрант. У той же час, грошові надходження мігрантів позитивно впливають на рівень життя членів їх родин, які є отримувачами цих грошових сум.

Вважаємо, що особливій уваги заслуговує дослідження рівня економічної активності населення України залежно від рівня освіти, адже це може свідчити про ефективність освітньої складової державної кадрової політики, доцільність інвестицій в освіту та слугувати орієнтиром для визначення пріоритетів регулювання економічної активності в системі соціально-трудових відносин на різних рівнях (рис. 1).

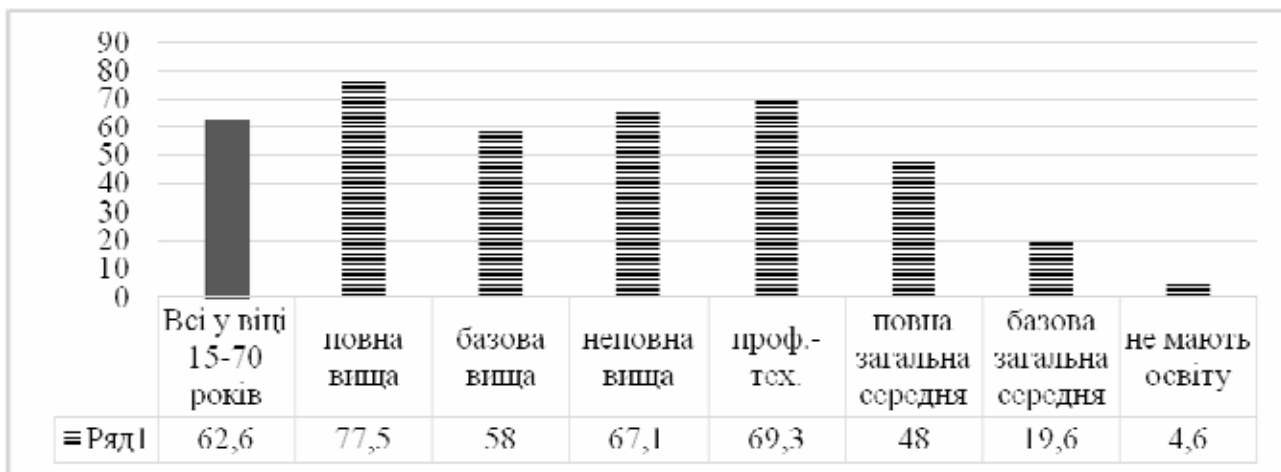

Рис. 1. Рівень економічної активності населення України віком 15-70 років за рівнем освіти, % до населення з відповідним рівнем освіти [2]

З представлених даних видно, що найбільш економічно активним є населення з повною вищою освітою (77,5%). Що стосується населення з базовою вищою освітою, тут показник економічної активності значно нижчий та становить лише 58%, це пов'язано з тим, що дехто продовжує навчання. Доволі високий рівень економічної активності спостерігається серед осіб з професійно-технічною освітою, в результаті якої отримуються робітничі професії, що користуються попитом на сучасному ринку праці.

Разом з економічно активною частиною населення (робочою силою) в структурі населення України є доволі значна частка населення у віці 15-70 років (36,8%), яка є економічно неактивною (особи, які не входять до складу робочої сили). Частка осіб працездатного віку, які не входять до складу робочої сили у I півріччі 2019 р. в Україні становила 26,3% населення відповідного віку [2].

При цьому, причини економічної неактивності можуть бути різними за своїм характером та наслідками для економіки країни. Однією з поширених причин економічної неактивності населення є виконання домашніх (сімейних) обов'язків, перебування на утриманні (близько 20%). До цієї групи належать особи, які зайняті в домашньому господарстві, вихованням дітей, доглядом за хворими тощо. Цей тип економічної неактивності є більш характерним для жінок. Ще однією з причин економічної неактивності є тіньову зайнятість [7, с. 105], яка не відображена у офіційних звітних даних, а отже людина, яка є фактично зайнятою обліковується як така, що перебуває за межами робочої сили. Нажаль, проблема тіньової зайнятості є характерною для ринку праці України багато років та провокує виникнення в сфері соціально-трудових відносин низки проблем правового, фінансово-економічного, соціального характеру.

Проаналізуємо розподіл осіб, які не входять до складу робочої сили (неактивне населення) України за віковими групами (рис. 2) з метою виявлення тієї частини, що потенційно може перетворитися на робочу силу.

Рис 2 демонструє, що найбільша частка економічно неактивного населення (понад 85%) має місце у віці 60-70 років, який є пенсійним згідно чинного національного законодавства, та серед молоді у віці 15-24 років, який припадає на час отримання освіти (понад 60%).

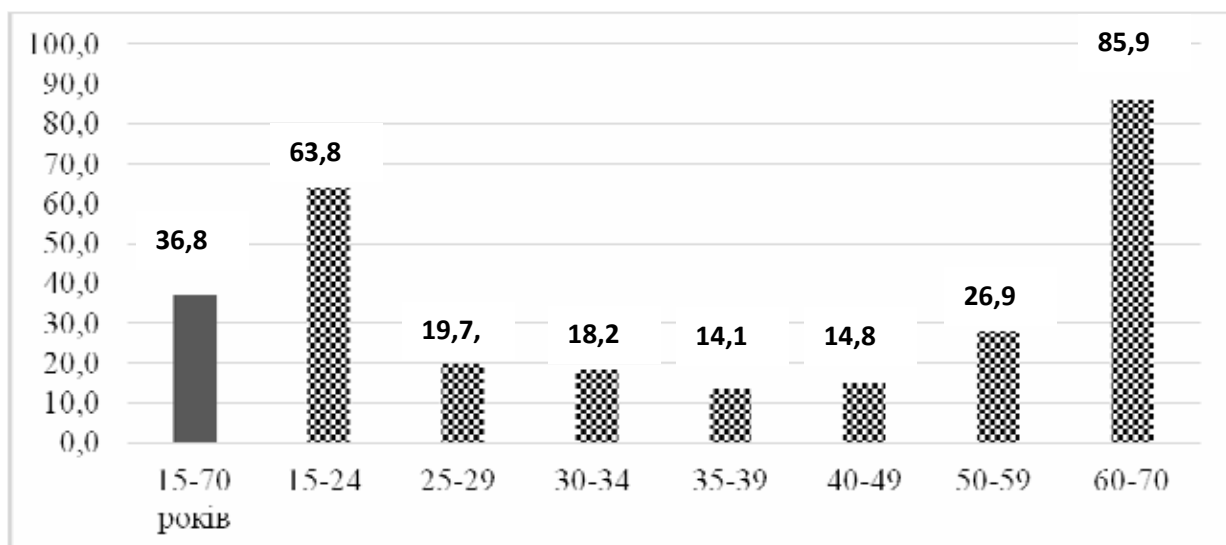

Рис. 2. Розподіл осіб, які не входять до складу робочої сили України за віковими групами у I півріччі 2019 р.,% [2]

Також значна частка економічно неактивного населення (майже 27%) перебуває у віковій групі 50-59 років. Що стосується населення у віці 60-70 років, очевидним є те, що досягнувши пенсійного віку частина українців виходить на пенсію та припиняє працювати, тим самим знижуючи загальний рівень економічної активності. Варто відзначити, що у високорозвинених країнах, таких як Німеччина, Фінляндія, Нідерланди, Норвегія громадяни даної вікової категорії демонструють більш високий рівень економічної активності, що пов'язано з різними факторами, зокрема високою якістю системи охорони здоров'я. Вікова група 50-59 років є проміжною ланкою між активною працездатною частиною населення та населенням, яке йде з ринку праці через втрату працездатності за віком. Ця категорія, за умови розробки відповідних програм підтримки конкурентоспроможності на ринку праці населення у передпенсійному та "молодшому" пенсійному віці, могла б повернутися до складу робочої сили. Однак, очевидно, що основним потенціалом зростання рівня економічної активності населення України є залучення на ринок праці вікової категорії 15-24 роки, як під час навчання, так і після його завершення. З цією метою важливого значення набуває розробка та запровадження сучасних програм сприяння зайнятості молоді та формування умотивованості молоді до активної поведінки на ринку праці.

Аналізуючи чисельність населення України, яке входить до складу робочої сили та його динаміку у контексті складових державної кадрової політики постає питання щодо визначення факторів, які впливають на чисельність економічно активного населення України. Оскільки, як зазначалося вище (рис. 2), потенціалом збільшення робочої сили в Україні є вихід на ринок праці молоді, яка закінчує навчання (вікова група до 24 років), доцільним є співставлення трендів зміни чисельності економічно активного населення та випускників професійних навчальних закладів (рис. 3).

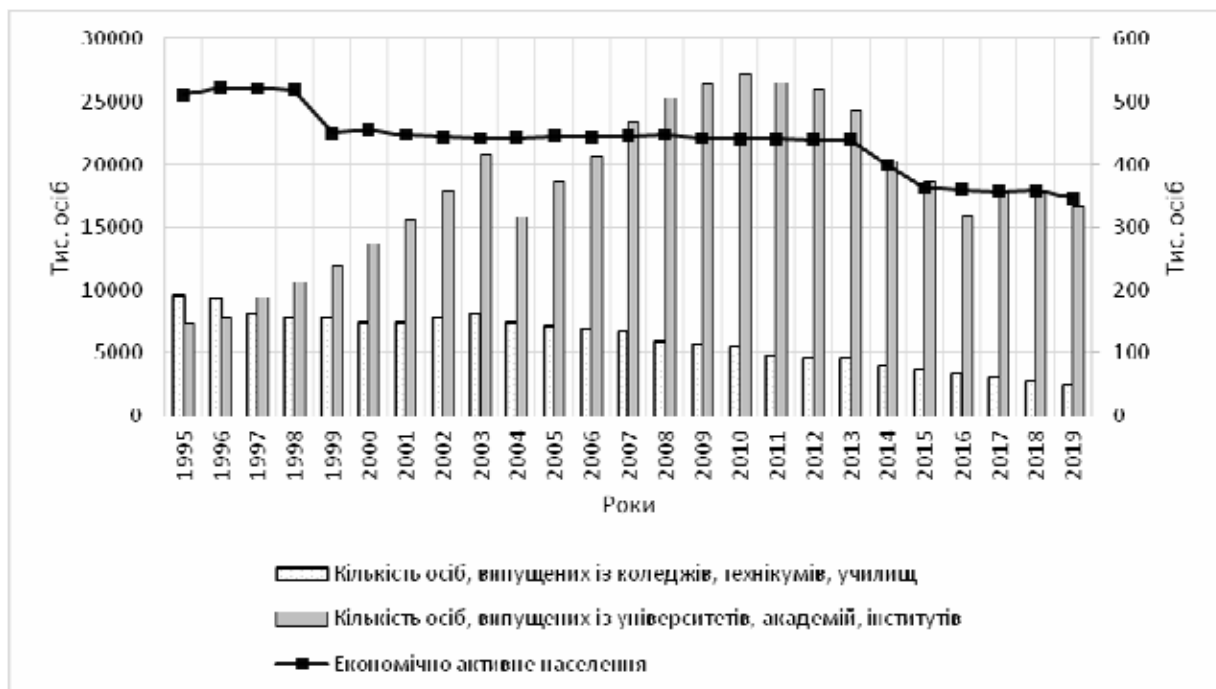

Рис. 3 Динаміка кількості економічно активного населення, осіб, випущених із коледжів, технікумів, училищ та осіб, випущених із університетів, академій, інститутів, тис. осіб

З використанням даних Державної служби статистики України [2] побудовано моделі, які відображають залежність чисельності робочої сили (економічно-активного населення у віці 15-70 років) від випуску з навчальних закладів (1) та демографічної ситуації в країні (2).

$$Y = 12288.4794 + 48.0279X_1 + 8.5791X_2, \quad (1)$$

де Y – чисельність робочої сили, тис. осіб;

X_1 – кількість осіб, випущених із ЗВО I-II рівнів акредитації (коледжі, технікуми, училища), тис. осіб;

X_2 – кількість осіб, випущених із ЗВО III-IV рівнів акредитації (університети, академії, інститути), тис. осіб.

Модель (1) показує, що кількість осіб, випущених із закладів вищої освіти має позитивний вплив на чисельність економічно активного населення, отже збалансована взаємодія системи освіти і ринку праці призведе до покращення ситуації на останньому та сприятиме підвищенню якості робочої сили. Це підтверджується розрахованими коефіцієнтами еластичності, які дорівнюють:

$$E_{y/x_1} = \frac{\partial y}{\partial x_1} \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}} = a_1 \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}} = 0.2672$$

$$E_{y/x_2} = \frac{\partial y}{\partial x_2} \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}} = a_2 \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}} = 0.1434$$

Таким чином, можна зробити наступні висновки:

- зростання кількості осіб, випущених із ЗВО I-II рівнів акредитації (коледжі, технікуми, училища) на 1%, при інших рівних умовах, спричинить підвищення чисельності економічно-активного населення у віці 15-70 років в середньому на 0.27%;
- зростання кількості випускників ЗВО III-IV рівнів акредитації (університети, академії, інститути) на 1%, при інших рівних умовах, спричинить підвищення чисельності економічно-активного населення у віці 15-70 років в середньому на 0.14%.

Представлені результати в цілому відповідають сучасному стану ринку праці, який пред'являє підвищений попит саме на випускників закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації.

Розрахований прогноз значень чисельності економічно-активного населення у віці 15-70 років на 2020-2021 рр. демонструє збереження тенденцій динаміки цього показника (табл. 2, рис. 4).

Таблиця 2
Прогнозні значення чисельності робочої сили в Україні на 2020-2021 рр. (розраховані за моделлю 1),
тис. осіб

Прогноз	Період	
	2020 р.	2021 р.
Точковий прогноз	17110.7	16917.99
Оптимістичний прогноз	19677.3	19484.59
Песимістичний прогноз	14544.1	14351.39

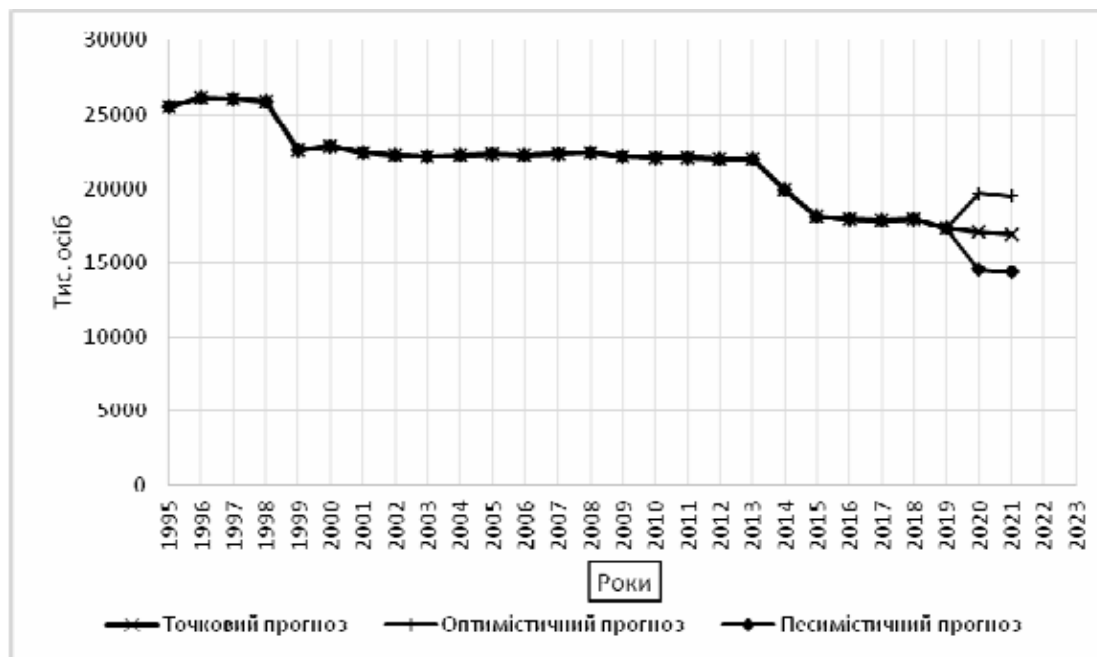

Рис. 4. Прогноз чисельності робочої сили в Україні на 2020-2021 рр.,
тис. осіб

Незважаючи на позитивний вплив показників системи освіти на чисельність робочої сили (економічно активної частини населення), в останні роки в Україні не спостерігається суттєвого зростання економічної активності населення, оскільки, як вже зазначалося, на динаміку цього показника впливає багато різновекторних факторів. Одним з чинників такого впливу є демографічна ситуація в країні, яка, як наголошувалося вище, в останні роки показує постійне зменшення кількості населення.

Моделю (2), побудована з використанням кореляційно-регресійного аналізу, демонструє вплив демографічних показників на кількість робочої сили в Україні:

$$Y = -56984.6224 + 1.2331X_1 + 312.3899X_2 + 9.3524X_3, \quad (2)$$

де Y – чисельність робочої сили, тис. осіб;

X1 – чисельність постійного населення, тис. осіб;

X2 – середня очікувана тривалість життя при народженні, роки;

X3 – міграційний приріст, тис. осіб.

Модель (2) показує, що як і моделі (1), зростання включених в модель факторів призведе до зростання чисельності робочої сили України, але коефіцієнти еластичності показали дещо інший результат:

$$E_{y/x_1} = \frac{\partial y}{\partial x_1} \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}} = a_1 \cdot \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}} = 2.6283$$

$$E_{y/x_2} = \frac{\partial y}{\partial x_2} \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}} = a_2 \cdot \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}} = 0.991$$

$$E_{y/x_3} = \frac{\partial y}{\partial x_3} \cdot \frac{\bar{x}_3}{\bar{y}} = a_3 \cdot \frac{\bar{x}_3}{\bar{y}} = -0.0141$$

Таким чином, можна зробити наступні висновки:

- підвищення чисельності постійного населення на 1%, при інших рівних умовах, спричинить підвищення чисельності робочої сили в середньому на 2.63%;
- підвищення середньої очікуваної тривалості життя при народженні на 1%, при інших рівних умовах, спричинить підвищення чисельності робочої сили в середньому на 0,99%;
- підвищення міграційний приросту на 1%, при інших рівних умовах, спричинить зменшення чисельності робочої сили в середньому на 0,01%, (за період з 1995 по 2019 рр. середнє значення міграційного скорочення населення України склало 33 тис. осіб).

Побудований з використанням моделі (2) прогноз показав, що тенденції динаміки чисельності робочої сили на 2020-2021 рр. подібні до тенденцій, отриманих з моделі 1 (табл. 3).

Таблиця 3.

Прогнозні значення чисельності робочої сили в Україні на 2020-2021 рр. (розраховані за моделлю 2), тис. осіб

Прогноз	Період	
	2020 р.	2021 р.
Точковий прогноз	17416.83	16889.20
Оптимістичний прогноз	20029.35	19501.72
Песимістичний прогноз	14804.31	14276.68

Отримані моделі (1) та (2) показують, що попри позитивний вплив демографічних та освітніх факторів, який вони мають на чисельність робочої сили в Україні, її динаміка зберігає свої спадні тенденції, що підтверджено наведеними прогнозами. Отже, з метою підвищення рівня участі населення у робочій силі, що сприятиме зростанню рівню життя важливого значення на національному рівні набуває управління такими складовими державної кадрової політики як демографічна та міграційна політики, а також політика в сфері професійної освіти. При цьому, на нашу думку, важливою є активна позиція всіх суб'єктів соціально-трудових відносин на кожному з рівнів їх формування.

Окрема увага сторін соціально-трудових відносин має приділятися напрацюванню сучасної та ефективної політики зайнятості та попередження/ подолання безробіття. Забезпечення гарантій держави, як активного учасника, соціально-трудових відносин, щодо прав громадян на працю та соціальний захист від безробіття в умовах нової економічної реальності та розвитку цифрового суспільства вимагає застосування новітніх механізмів формування та реалізації державної політики у цій сфері. В умовах нинішньої соціально-економічної ситуації, викликів та диспропорцій ринку праці, зростає потреба напрацювання сучасних підходів, принципів та методів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, формування інструментарію діяльності відповідних державних органів [8, с. 50].

Висновки. Економічна активність та рівень життя населення мають бути у сучасних умовах пріоритетними об'єктами соціально-економічного управління, до якого з дотриманням принципу солідарності, свідомо та активно залучаються представники всіх сторін соціально-трудових відносин. У той же час, фактичний рівень та динаміка зазначених показників можуть розглядатися у якості взаємопов'язаних індикаторів стану соціально-трудових відносин, оскільки взаємовідносин між їхніми сторонами, органами сторін за участі держави та місцевого самоврядування безпосередньо мають бути орієнтовані на ефективну зайнятість (через зростання економічної активності населення) та підвищення рівня життя.

Список використаної літератури.

1. Брензович К.С. Аналіз міграційних потоків молоді України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 16. С. 26-29.
2. Державна служба статистики України. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Інформаційно-аналітична записка щодо рівня життя населення у січні-червні 2019 року. К.: Міністерство соціальної політики України, 2019. URL: <http://www.fpsu.org.ua/images/images/2019/August/290819.pdf>
4. Колот А.М., Герасименко О.О. Соціально-трудовий розвиток в ХХІ столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1. С. 97-125.
5. Куліков Ю.М., Йолкіна О.В. Соціально-трудові відносини у подоланні бідності зайнятого населення. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. Вип. 2 (57). С. 247-255.
6. Попова Т.Л. Рівень та якість життя населення України як показник дієвості державної соціальної політики. *Державне управління: теорія та практика*. 2011. №1. URL: www.academy.gov.ua/ej13/txts/Popova.pdf.
7. Рубежанська В.О. Оцінка економічної активності населення в умовах функціонування національного ринку праці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 14. С. 103-107.
8. Савченко Н.В. Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики у сфері зайнятості населення України: дис. докт. держ. упр.: 25.00.02. Харків, 2020. 495 с.

References.

1. Brenzovych, K.S. (2017), "Analysis of migration flows of Ukrainian youth", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 16, pp. 26-29.
2. State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. *Informatsiino-analitychna zapyska shchodo rivnia zhyttia naseleennia u sichni-chervni 2019 roku* [Information and analytical note on the living standards of the population in January-June 2019], Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy, 2019, Kyiv, Ukraine, available at: <http://www.fpsu.org.ua/images/images/2019/August/290819.pdf>
4. Kolot, A.M. and Herasymenko, O.O. (2019), " Social and labor development in the XXI century: the nature of global change, new opportunities, constraints and challenges", *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, vol. 1, pp. 97-125.
5. Kulikov, Yu.M. and Yolkina, O.V. (2015), "Social and labor relations in overcoming the poverty of the employed population", *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, vol. 2 (57), pp. 247-255.
6. Popova, T.L. (2011), "The level and quality of life of the population of Ukraine as an indicator of the effectiveness of state social policy", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol. 1, available at: www.academy.gov.ua/ej13/txts/Popova.pdf (Accessed 10 Feb 2020).
7. Rubezhanska, V.O. (2017), "Assessment of economic activity of the population in the functioning of the national labor market", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 14, pp. 103-107.
8. Savchenko, N.V. (2020), "Mechanisms of formation and implementation of service-oriented state policy in the field of employment of the population of Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, 25.00.02, Kharkiv, Ukraine, P. 495.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2020 р.